

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδότησης 298/2016
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
(ΤΜΗΜΑ Ε')

Συνεδρίαση της 20ης Δεκεμβρίου 2016

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Μεταξία Ανδροβιτσανέα, Αντιπρόεδρος του ΝΣΚ.

Μέλη: Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος και Βασίλειος Καραγεώργος, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Εισηγήτρια: Ιουλία Σφυρή, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ. (γνώμη άνευ ψήφου).

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΣ: Το με αριθμό πρωτ. 27136/29.07.2015 έγγραφο της Γενικής Διεύθυνσης Αποκεντρώσεως και Τοπικής Αυτοδιοίκησης/Διεύθυνση Οργάνωσης και Λειτουργίας Αποκεντρωμένων Διοικήσεων/Τμήμα Οργάνωσης Αποκεντρωμένων Διοικήσεων του Υπουργείου Εσωτερικών.

ΕΡΩΤΗΜΑ: Ερωτάται, ενόψει των κειμένων διατάξεων και του προκύπτοντος από το έγγραφο του ερωτήματος και των στοιχείων που συνοδεύουν αυτό πραγματικού της υποθέσεως, ποίο είναι το αρμόδιο όργανο για: **α)** Την ανάκληση των αποφάσεων τοποθέτησης προϊσταμένων οργανικών μονάδων στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας και **β)** την ανάκληση της απόφασης τοποθέτησης του Η.Τ. στη θέση του Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων, καθώς ο ανωτέρω ασκεί τα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Ειδικότερα και υπό την εκδοχή που οι ανωτέρω αποφάσεις ανακληθούν, εάν: **γ)** θα πρέπει να αναζητηθούν από τους υπαλλήλους Η.Τ. και Α.Π., οι οποίοι λόγω της τοποθέτησής τους ως Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων κατετάγησαν, παρά το νόμο, στον Α' βαθμό με την αντίστοιχη χορήγηση του βασικού μισθού του βαθμού αυτού, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα, τα ποσά που εισέπραξαν λόγω της κατάταξής τους αυτής, **δ)** θα πρέπει να

προσμετρηθεί ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας σε αντίστοιχες θέσεις ευθύνης στους υπαλλήλους, οι οποίοι δεν τοποθετήθηκαν σε θέσεις προϊσταμένων, παρότι πληρούσαν τις προϋποθέσεις που θέτει ο υπαλληλικός κώδικας, λόγω της έκδοσης των ανωτέρω μη σύννομων αποφάσεων, ε) οι μη σύννομα τοποθετημένοι ως προϊστάμενοι οργανικών μονάδων επιπέδου Τμήματος ή Διεύθυνσης έχουν το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασία επιλογής προϊσταμένων υπερκείμενης οργανικής μονάδας από αυτήν που υπηρετούν και στ) οι μη σύννομα τοποθετημένοι ως προϊστάμενοι Γενικών Διευθύνσεων έχουν το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασία επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων ιδίου επιπέδου ή στη διαδικασία επιλογής Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

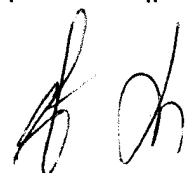
Επί των ως άνω ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα), γνωμοδότησε, ως ακολούθως:

Ιστορικό

1. Από το έγγραφο της ερωτώσας υπηρεσίας και των στοιχείων που συνοδεύουν αυτό προκύπτουν τα ακόλουθα:

α. Με την Πράξη 4 της 6.2.2015 (Α'24) του Υπουργικού Συμβουλίου έγιναν αποδεκτές οι παραιτήσεις των Γενικών Γραμματέων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της Χώρας, μεταξύ των οποίων και η παραίτηση της Κ.Γ., Γενικής Γραμματέως της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας. Καθήκοντα δε Γενικού Γραμματέα της ανωτέρω Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ασκεί, ως αρχαιότερος, κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 1 παρ.2 υποπαρ.ζ' του ν. 2503/1997, όπως αντικαταστάθηκαν με τη διάταξη του άρθρου 56 του ν. 4256/2014 (Α'93), ο Η.Τ., Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων.

β. Η ερωτώσα υπηρεσία, κατόπιν εξετάσεως σχετικών καταγγελιών, διαπίστωσε ότι με απόφαση της Γενικής Γραμματέως της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, τοποθετήθηκαν στις αρχές Ιανουαρίου 2011 οι προϊστάμενοι όλων των οργανικών μονάδων της νεοσύστατης τότε Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 51 του ν. 3905/2010. Έκτοτε, μετά από την καθ' οιονδήποτε τρόπο κένωση θέσης προϊσταμένου οργανικής μονάδας, δεν έγινε εφαρμογή του άρθρου 87 του Υπαλληλικού Κώδικα περί αναπλήρωσης

 2

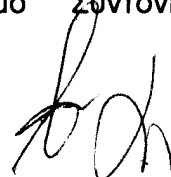
προϊσταμένων, αλλά έγινε εκ νέου εφαρμογή του άρθρου 51 του ν. 3905/2010. Ειδικότερα, στις προβλεπόμενες στο άρθρο 7 του Οργανισμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς-Ελλάδας Γενικές Διευθύνσεις (π.δ.138/2010 Α'231), ορίστηκαν και τοποθετήθηκαν, μετά από κένωση της θέσης, λόγω συνταξιοδότησης των τότε Γενικών Διευθυντών, οι παρακάτω: *ι)* Ο Η.Τ. του Ε., κατηγορίας ΠΕ κλάδου Γεωτεχνικών (Δασολόγων), με Β' βαθμό, στην θέση Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων με την 12466/13080/04-07-2014 Απόφαση της Γ.Γ.Α.Δ.Θ.-Σ.Ε., *ίι)* ο Κ.Π. του Α., κατηγορίας ΠΕ κλάδου Διοικητικού Οικονομικού, με Δ' βαθμό, στη θέση Προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης Εσωτερικής Λειτουργίας με την 24674/270306/30-12-2014 Απόφαση της αυτής Γενικής Γραμματέως και *ίiii)* η Α.Π. του Θ. κατηγορίας ΠΕ κλάδου Μηχανικών (Πολιτικών Μηχανικών) με Β' βαθμό, στη θέση Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Χωροταξικής και Περιβαλλοντικής Πολιτικής με την 14392/152845/05-08-2014 όμοια Απόφαση. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι οι ανωτέρω Η.Τ. και Α.Π., λόγω τοποθέτησής τους ως Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, με σχετικές αποφάσεις της ίδιας ως άνω Γενικής Γραμματέως, κατετάγησαν στον Α' βαθμό με την αντίστοιχη χορήγηση του βασικού μισθού του βαθμού αυτού.

γ. Μετά ταύτα, η ερωτώσα Υπηρεσία, αρχικά με το αριθμ. πρωτ. 10054/21.04.2015 έγγραφό της και ακολούθως με το αριθμ. πρωτ.5386/08.06.2015 όμοιο έγγραφο προς τη Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας/Διεύθυνση Διοίκησης της ανωτέρω Αποκεντρωμένης Διοίκησης διατυπώνει την άποψη ότι *«δεν είναι σύνηθες η τοποθέτηση υπαλλήλου σε θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας οποιουδήποτε επιπέδου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 51 του ν. 3905/2010, μετά από κένωση θέσης προϊσταμένου, αλλά ούτε και η προαγωγή του σε ανώτερο βαθμό»*, λόγω της μεταβατικότητας του άρθρου 51 του ν. 3905/2010 αφενός και αφετέρου διότι η ρύθμιση, σύμφωνα με την οποία υπάλληλοι που επιλέγονται ως προϊστάμενοι οργανικής μονάδας επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης και ανήκουν σε βαθμό κατώτερο του Βαθμού Α' με την τοποθέτησή τους κατατάσσονται στο Βαθμό Α' (*άρθρο 10 παρ. 5 και 28 παρ. 7 του ν. 4024/2011*), αφορά στην περίπτωση επιλογής προϊσταμένων από το αρμόδιο όργανο και όχι στη προκειμένη περίπτωση. Περαιτέρω, με τα προαναφερόμενα έγγραφα καλείται

η ανωτέρω υπηρεσία της εν λόγω Αποκεντρωμένης Διοίκησης να συνεκτιμήσει την ως άνω διατυπωθείσα άποψη κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας για την ανάκληση των παρανόμων διοικητικών πράξεων περί τοποθετήσεως προϊσταμένων στις οργανικές της μονάδες.

Σε απάντηση του α' εγγράφου του Υπουργείου Εσωτερικών η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας με το 6801/76913/4.5.2015 έγγραφό της αναφέρει ότι όλες οι τοποθετήσεις προϊσταμένων σε οργανικές μονάδες της εν λόγω Αποκεντρωμένης Διοίκησης έγιναν με σχετική απόφαση της διοίκησης, επειδή πληρούσαν όλα τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που προβλέπονται στις διατάξεις των άρθρων 84 και 85 του υπαλληλικού κώδικα, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους από το ν. 3839/2010 και του άρθρου 51 παρ. 1β του ν. 3905/2010. Ότι οι τοποθετήσεις αυτές έγιναν χωρίς προσφυγή στις διατάξεις περί αναπλήρωσης του άρθρου 87 του ν. 3528/2007, ότι ο αριθμός των ασκούντων χρέη προϊσταμένων διευθύνσεων και τμημάτων με σχετική απόφαση ανέρχεται σε 300 περίπου υπαλλήλους και ότι ενδεχόμενη ανάκληση όλων αυτών των τοποθετήσεων θα καθιστούσε αδύνατη τη λειτουργία του φορέα τους.

δ. Κατόπιν τούτων, και με δεδομένο, σύμφωνα με το ερώτημα, ότι οι προαναφερθείσες τοποθετήσεις προϊσταμένων οργανικών μονάδων στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας είναι μη σύννομες, τέθηκαν τα ανωτέρω ερωτήματα, και υπό την εκδοχή, βεβαίως, ότι η εν λόγω Αποκεντρωμένη Διοίκηση κρίνει ότι πρέπει αυτές να ανακληθούν. Εν συνεχεία, με το 44972/22-12-2015 έγγραφο της ερωτώσας Υπηρεσίας ζητήθηκε, ενόψει της 1ΣΑΔ/2015 Απόφασης-Προκήρυξης για την επιλογή επτά (7) Συντονιστών των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων που αναρτήθηκε στη Διαύγεια με ΑΔΑ:6ΕΡΚ465ΦΘΕ-ΡΙΦ, τυχόν ερωτήματα προς το Γραφείο μας που αφορούν στην οργάνωση και λειτουργία των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων προερχόμενα από την Υπηρεσία αυτή να μην προωθηθούν προσωρινά για έκδοση γνωμοδοτήσεως μέχρι την ανάληψη καθηκόντων των νέων Συντονιστών και μέχρι να επανέλθει αυτή με νεότερο έγγραφο. Ακολούθησε το 22882/11-7-2016 έγγραφο της ίδιας Υπηρεσίας, με το οποίο ζητείται η κατά το δυνατό συντομότερη εξέταση των εν αρχή ερωτημάτων, λόγω της σημαντικής καθυστέρησης στο διορισμό Συντονιστών

Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και του γεγονότος ότι έχει ασκηθεί ποινική δίωξη σε βάρος της Κ.Γ., τέως Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας Στερεάς Ελλάδας, του ασκούντος καθήκοντα Γενικού Γραμματέα αυτής για παράβαση καθήκοντος, καθώς και άλλων υπαλλήλων για συνέργεια σε παράβαση καθήκοντος λόγω της μη νόμιμης τοποθέτησης προϊσταμένων στις οργανικές μονάδες της ανωτέρω Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Το ισχύον **Σύνταγμα** ορίζει στο **άρθρο 101** ότι: «1. Η διοίκηση του Κράτους οργανώνεται σύμφωνα με το αποκεντρωτικό σύστημα. 2...3. Τα περιφερειακά όργανα του Κράτους έχουν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα για τις υποθέσεις της περιφέρειάς τους. Τα κεντρικά όργανα του Κράτους, εκτός από ειδικές αρμοδιότητες, έχουν τη γενική κατεύθυνση, το συντονισμό και τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των περιφερειακών οργάνων, όπως ο νόμος ορίζει...».

3.α) Ο ν. 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» (Α'87) ορίζει, στη μεν εισαγωγική διάταξη του ΜΕΡΟΥΣ Α', «ΣΥΣΤΑΣΗ-ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ», μεταξύ άλλων, ότι: «Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις συγκροτούνται ως ενιαίες μονάδες για τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους και ασκούν γενική αποφασιστική αρμοδιότητα στις κρατικές υποθέσεις της περιφέρειάς τους, σύμφωνα με το **άρθρο 101** του Συντάγματος», επίσης στο **άρθρο 6** αυτού «1. Συνιστώνται ως ενιαίες αποκεντρωμένες μονάδες διοίκησης του κράτους οι εφεξής Αποκεντρωμένες Διοικήσεις: *ί...ίι. Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας...* 2. Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση προΐσταται Γενικός Γραμματέας. Για τα θέματα που αναφέρονται στην υπηρεσιακή του κατάσταση και τα καθήκοντά του εφαρμόζονται οι σχετικές διατάξεις του ν. 2503/1997...», στο δε **άρθρο 280** του νόμου αυτού «1. Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις ασκούν τις αρμοδιότητες των κρατικών Περιφερειών...όπως αυτές καθορίζονταν στον ιδρυτικό τους νόμο 2503/1997...».

β). Ο ν. 2503/1997 (Α'107), ορίζει στο **άρθρο 1** αυτού, όπως ισχύει, μεταξύ άλλων ότι: «(Διοίκηση) 1.... 2. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας που κατέχει κατά την κείμενη νομοθεσία θέση μετακλητού υπαλλήλου με βαθμό

πρώτο (1^ο) των ειδικών θέσεων, διορίζεται, παύεται και μετακινείται από Περιφέρεια σε Περιφέρεια με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου που εκδίδεται μετά από εισήγηση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας είναι εκπρόσωπος της Κυβέρνησης και υπεύθυνος για την άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής για τα θέματα που αφορούν την Περιφέρεια. Ο Γενικός Γραμματέας προΐσταται όλων των υπηρεσιών της Περιφέρειας. Κατευθύνει, συντονίζει, εποπτεύει και ελέγχει τη δράση των υπηρεσιών και των υπαλλήλων της Περιφέρειας. Είναι πειθαρχικός προϊστάμενος των υπαλλήλων της Περιφέρειας... Στο Γενικό Γραμματέα ανήκουν αποκλειστικά οι αρμοδιότητες που έχουν ανατεθεί ή μεταβιβασθεί στις υπηρεσίες της Περιφέρειας, καθώς και κάθε άλλη αρμοδιότητα που του παρέχει ο νόμος ή ανατίθεται σ' αυτόν βάσει νόμου... Τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αναπληρώνει ο αρχαιότερος Γενικός Διευθυντής όταν αυτός απουσιάζει ή κωλύεται. Επίσης, ασκεί τα καθήκοντα του Γενικού Γραμματέα όταν η θέση είναι κενή. Σε περίπτωση μη ύπαρξης αρχαιότερου Γενικού Διευθυντού αναπληρώνεται από τον Γενικό Διευθυντή Εσωτερικής Λειτουργίας. Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης για τα θέματα που αναφέρονται στην υπηρεσιακή του κατάσταση υπάγεται στον Υπουργό Εσωτερικών... Οι διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 3200/1955 (Α'97) εφαρμόζονται αναλόγως και για τις πράξεις του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας. Οι σχετικές προσφυγές ασκούνται ενώπιον του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού...».

γ). Ο ν. 3200/1955 (Α'97), ορίζει στο **άρθρο 8** ότι: «1. Κατά των αποφάσεων του Νομάρχου επιτρέπεται εις πάντα ενδιαφερόμενο προσφυγή δια παράβασιν νόμου ενώπιον του αρμόδιου υπουργού εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάκοντα ημερών από της δημοσίευσής η εάν η απόφασις δεν δημοσιεύεται από της κοινοποιήσεως ή άλλως αφ' ής έλαβε γνώση... 2... 3 Ο αρμόδιος Υπουργός οφείλει ν' αποφασίσει εντός εξήκοντα ημερών από της υποβολής της προσφυγής εις αυτόν... 4... 5. Ο Υπουργός δύναται και αυτεπαγγέλτως ν' ακυροί παράνομον πράξιν του Νομάρχου εντός τριών μηνών από της εκδόσεώς της...».

δ). Ο ν. 4325/2015 (Α') στο **μεν άρθρο 28** ορίζει ότι: «1. Καταργείται η διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 6 του ν. 3852/2010 (Α'87). Σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση συνιστάται θέση προϊσταμένου, που φέρει τον τίτλο «Συντονιστής

Αποκεντρωμένης Διοίκησης». Η συνιστώμενη θέση είναι αντίστοιχη με εκείνη προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Υπουργείου...Έως ότου διοριστεί ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο ασκών καθήκοντα Γενικού Γραμματέα εξακολουθεί να ασκεί τις αρμοδιότητές του...2.», στο δε **άρθρο 28^α** αυτού, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 24 του ν. 4368/2016 (Α'21)

«1. Ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης εκπροσωπεί την Αποκεντρωμένη Διοίκηση και προΐσταται των υπηρεσιών και των υπαλλήλων αυτής...Ασκεί τις αρμοδιότητες που ασκούσε ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας...

2. Ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης για θέματα που αναφέρονται στην υπηρεσιακή του κατάσταση υπάγεται στον Υπουργό Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Επίσης υπάγεται στην αρμοδιότητα του Συμβουλίου του άρθρου 160 του Υπαλληλικού Κώδικα.

3. Την πειθαρχική εξουσία του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης ασκούν: α. Ο Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. β. Το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο...

10. Σε περίπτωση κένωσης θέσης Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης πριν από τη λήξη της θητείας του υπηρετούντος, η θέση προκηρύσσεται το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από την κένωσή της και επιλέγεται Συντονιστής για το υπόλοιπο της θητείας...Εάν ο χρόνος που υπολείπεται μέχρι τη λήξη της θητείας είναι μικρότερος του ενός (1) έτους, ασκεί τα καθήκοντα του Συντονιστή ο αρχαιότερος προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Σε περίπτωση μη ύπαρξης αρχαιότερου προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης,, καθήκοντα Συντονιστή ασκεί ο Προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης που θα οριστεί με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών.

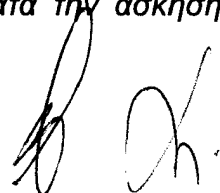
Σε περίπτωση σύστασης θέσης Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης η θέση προκηρύσσεται το αργότερο εντός τριών (3) μηνών από τη σύστασή της και επιλέγεται Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης για πλήρη θητεία.

Μέχρι το διορισμό Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ασκεί τα καθήκοντα του Συντονιστή ο αρχαιότερος προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Σε περίπτωση μη ύπαρξης αρχαιότερου προϊσταμένου της Γενικής Διεύθυνσης που θα οριστεί με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης...».

4. Ο ν. 3905/2010 (Α'219) στο άρθρο 51 ορίζει ότι: «1.α) Η θητεία των προϊσταμένων των οργανικών μονάδων των περιφερειών που ιδρύθηκαν με το ν. 2503/1997 (Α'107) και των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων λήγει την 31.12.2010, με εξαίρεση...β) Ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και ο Περιφερειάρχης ορίζουν προϊσταμένους των οικείων οργανικών μονάδων υπαλλήλους που ασκούσαν αντίστοιχα καθήκοντα την 31.12.2010. Κριτήριο για τον ορισμό αποτελεί ο χρόνος άσκησης των καθηκόντων αυτών και εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις των οικείων Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας...Η άσκηση των καθηκόντων της παρούσας δεν μπορεί να υπερβεί την 21.12.2011. γ)...».

5. Εξάλλου, στο μεν άρθρο 2 παρ. 2 του Υπαλληλικού Κώδικα που κυρώθηκε με το Άρθρο Πρώτο του ν. 3528/2007 (Α'26), ορίζεται ότι «2.Υπάλληλοι ή λειτουργοί του κράτους...οι οποίοι, κατά συνταγματική ή νομοθετική πρόβλεψη, διέπονται από ειδικές γι' αυτούς διατάξεις,...υπάγονται σε εκείνες τις διατάξεις του παρόντος Κώδικα στις οποίες παραπέμπουν οι ειδικοί νόμοι που τους διέπουν», στο **δε άρθρο 87** αυτού, όπως το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε με το άρθρο Πρώτο του ν. 3839/2010 (Α'51), ορίζεται ότι: «1. Τον προϊστάμενο, που απουσιάζει ή κωλύεται, αναπληρώνει στα καθήκοντά του ο ανώτερος κατά βαθμό προϊστάμενος των υποκείμενων οργανικών μονάδων...Το αρμόδιο για την τοποθέτηση προϊσταμένων όργανο μπορεί, τηρουμένου του προβαδίσματος των βαθμών, να ορίσει ως αναπληρωτή προϊσταμένου οργανικής μονάδας, που απουσιάζει ή κωλύεται, έναν από τους προϊστάμενους των υποκείμενων μονάδων. 2. Αν δεν υπάρχουν υποκείμενες οργανικές μονάδες, τον προϊστάμενο αναπληρώνει στα καθήκοντά του ο ανώτερος κατά βαθμό υπάλληλος...Αν υπηρετούν περισσότεροι υπάλληλοι με τον ίδιο βαθμό, αναπληρώνει αυτός που έχει περισσότερο χρόνο στο βαθμό ή αυτός που ορίζεται από τον προϊστάμενο της αμέσως υπερκείμενης μονάδας ή αρχής. 3...4. Αν κενωθεί ή συσταθεί θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας, έως την τοποθέτηση νέου προϊσταμένου εφαρμόζονται οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του παρόντος άρθρου...».

6. Περαιτέρω, στο άρθρο 7 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999) ορίζεται ότι «1.Τα διοικητικά όργανα, μονομελή ή συλλογικά, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση των

 8

αρμοδιοτήτων τους.2.Τα μονομελή όργανα, καθώς και τα μέλη των συλλογικών οργάνων, οφείλουν να απέχουν από κάθε ενέργεια ή διαδικασία που συνιστά συμμετοχή σε λήψη απόφασης....εφόσον: α) η ικανοποίηση προσωπικού συμφέροντός τους συνδέεται με την έκβαση της υπόθεσης...» και στο **άρθρο 21** του ανωτέρω Κώδικα ότι «1.Αρμόδιο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της. 2....».

7. Τέλος, ο ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85-δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α΄143/28.6.2014), ορίζει στο άρθρο 96 ότι: «1.Μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με οποιονδήποτε τίτλο πληρωμής καταλογίζονται:α... β. στον λαβόντα, εφόσον συντελέσει υπαίτια στη μη πληρωμή και σε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής, ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτού.2. Αρμόδιο όργανο για τον καταλογισμό μη νόμιμων δαπανών, που πληρώθηκαν με τίτλους πληρωμής που δεν εκδίδονται από τις Υπηρεσίες Δημοσιονομικού Ελέγχου, είναι ο διατάκτης και κατά νόμο αρμόδια όργανα που έχουν διαπιστώσει την παράνομη πληρωμή και σε κάθε περίπτωση το Ελεγκτικό Συνέδριο...» ...» και στο **άρθρο 136** ότι «1.Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου δεν παραγράφεται πριν να βεβαιωθεί πράγματι προς είσπραξη ως δημόσιο έσοδο στην αρμόδια ΔΟΥ.2...3..Χρηματική απαίτηση του Δημοσίου που: α...β...γ. αφορά περιοδικές παροχές...στ΄. γεννήθηκε από καταλογισμό που έγινε από οποιαδήποτε αρμόδια δημόσια αρχή...η...θ....παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η εν στενή εννοία βεβαίωση αυτής...».

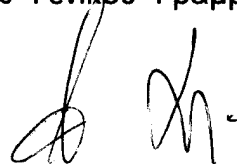
Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

Ως προς τα α΄και β΄ερωτήματα

8. Από τις προεκτεθείσες διατάξεις των ν. 3852/2010 και 2503/1997 συνάγεται ότι ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης κατέχει θέση μετακλητού υπαλλήλου με βαθμό πρώτο (1ο) των ειδικών θέσεων, διορίζεται και παύεται με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου μετά από εισήγηση του Υπουργού Εσωτερικών, έχει δε, μεταξύ άλλων, τη διεύθυνση των Υπηρεσιών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, τις οποίες κατευθύνει και συντονίζει, ως

ιεραρχικός και πειθαρχικός προϊστάμενος των υπαλλήλων που ανήκουν στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Εξάλλου, κατά την έννοια των ιδίων ως άνω διατάξεων και σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 101 του Συντάγματος, για τις εκτελεστές πράξεις που εκδίδει ο ίδιος Γενικός Γραμματέας, πλην άλλων, στο πλαίσιο των ως άνω αρμοδιοτήτων του (που του παρέχονται απευθείας εκ του νόμου), ως προϊσταμένου των Υπηρεσιών και των Υπαλλήλων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, δεν υφίσταται ιεραρχική σχέση μεταξύ αυτού και του αρμοδίου Υπουργού Εσωτερικών και, επομένως, ο τελευταίος δεν καθίσταται ιεραρχικώς Προϊστάμενος του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης (βλ. Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 356/2010). Οι ανωτέρω πράξεις του Γενικού Γραμματέα υπόκεινται, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, στον προληπτικό και κατασταλτικό έλεγχο νομιμότητας του αρμοδίου κατά περίπτωση Υπουργού. Ειδικότερα, ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας που ασκεί ο κατά περίπτωση αρμόδιος Υπουργός συνίσταται στην έκδοση εσωτερικών εγγράφων (όχι εκτελεστών πράξεων), τα οποία περιέχουν οδηγίες και συστάσεις προς υφισταμένη περιφερειακή αρχή (οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση) ως προς την άσκηση των αρμοδιοτήτων της για την εξασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του νόμου (βλ. Σ.τ.Ε. 4929/2014, 3488/1974). Περαιτέρω, ο κατασταλτικός έλεγχος νομιμότητας που ασκεί ο ως άνω Υπουργός, κατ' άρθρο 8 του ν. 3200/1955 που εφαρμόζεται αναλόγως και για τις εκτελεστές πράξεις του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης (άρθρα 280 παρ. 1 του ν. 3852/2010 και 1 παρ. 2 (προτελ. εδ.) του ν. 2503/1997), συνίσταται αφενός στην άσκηση ελέγχου νομιμότητας των εκτελεστών διοικητικών πράξεων του Γενικού Γραμματέα, μετά από άσκηση της ειδικής διοικητικής προσφυγής και αφετέρου στην άσκηση του αυτεπάγγελτου ελέγχου νομιμότητας των πράξεων αυτών, στη περίπτωση που δεν έχει ασκηθεί η ανωτέρω προσφυγή (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, εκδ. 14^η, τομ. Ι, παρ. 277, Σ.τ.Ε. 2866/2007, 1655/2004, 4411/1996, 1087/1988). Τέτοιες πράξεις συνιστούν και οι πράξεις που εκδίδει ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης στο πλαίσιο άσκησης της αρμοδιότητάς του ως Προϊσταμένου των Υπηρεσιών και των υπαλλήλων της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, καθόσον η ανωτέρω διάταξη του άρθρου 8 του ν. 3200/1955, ως εκ της γενικότητάς της, έχει εφαρμογή σ' όλες εν γένει τις πράξεις του ανωτέρω Γενικού Γραμματέα,

εφόσον δεν ορίζεται σαφώς το αντίθετο (πρβλ. Σ.τ.Ε.3108/1973). Η προθεσμία, εντός της οποίας ο Υπουργός οφείλει να αποφασίσει για τη διοικητική προσφυγή (60 ημέρες), όπως και η προθεσμία για τον αυτεπάγγελτο έλεγχο (3 μήνες από την έκδοση της διοικητικής πράξης), είναι ανατρεπτική και υπάρχει τεκμήριο ότι μετά την πάροδό της η προσφυγή θεωρείται απορριφθείσα, ο δε Υπουργός δεν έχει χρονική αρμοδιότητα να επιληφθεί της υπόθεσης (βλ. Σ.τ.Ε.165/2008, 2545/1988, 3592/1987).

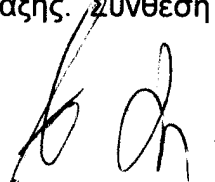
Τέλος, ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος, αλλά και όταν η θέση είναι κενή, σύμφωνα με τη ρητή πρόβλεψη του νόμου, αναπληρώνεται από τον αρχαιότερο Γενικό Διευθυντή και σε περίπτωση μη ύπαρξης αρχαιότερου αναπληρώνεται από τον Γενικό Διευθυντή Εσωτερικής Λειτουργίας (υποπαράγραφος ζ της παρ. 2 του άρθρου 1 παρ. 2 του ν. 2503/1997, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 56 του ν. 4257/2014).

9. Από την έναρξη ισχύος του άρθρου 28 του ν. 4325/2015 (11-05-2015) θεσμοθετήθηκε η νέα θέση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, που αντικαθιστά τον Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Η συνιστώμενη θέση είναι αντίστοιχη με εκείνη του προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Υπουργείου και ο εκάστοτε Συντονιστής διορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, κατόπιν επιλογής του από το Συμβούλιο Υπηρεσιακής Κατάστασης Προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων του άρθρου 160 του Υ.Κ., όπως ισχύει, για θητεία πέντε ετών. Έως ότου διοριστεί ο Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ο ασκών καθήκοντα Γενικού Γραμματέα εξακολουθεί να ασκεί τις αρμοδιότητες του Γενικού Γραμματέα. Εν συνεχεία, με το άρθρο 28^α του ανωτέρω νόμου, που προστέθηκε με το άρθρο 24 του ν. 4368/2016, αποσαφηνίζονται, κυρίως, οι αρμοδιότητες, διοικητικές και πειθαρχικές του Συντονιστή, η υπηρεσιακή, πειθαρχική και μισθολογική κατάσταση και εξέλιξη του ιδίου, καθώς και το ζήτημα της άσκησης καθηκόντων αυτού σε περίπτωση κένωσης της θέσεώς του και σε περίπτωση σύστασης νέων θέσεων Συντονιστή.

10. Περαιτέρω, σύμφωνα με την γενική αρχή του διοικητικού δικαίου που αποτυπώνεται ήδη στη διάταξη του άρθρου 7 παρ. 1 ΚΔΔ/σίας τα διοικητικά όργανα, μονομελή ή συλλογικά, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση αρμοδιοτήτων τους, πράγμα που μπορεί να τεθεί σε

αμφισβήτηση, όχι μόνον όταν υφίσταται προσωπικό συμφέρον ως προς την έκβαση της υποθέσεως είτε ιδιαίτερος δεσμός ή ιδιάζουσα σχέση προς τα πρόσωπα στα οποία αφορά η ενέργεια, αλλά και γενικότερα σε όσες περιπτώσεις είναι δυνατόν να δημιουργηθεί ευλόγως η υπόνοια ότι το διοικητικό όργανο έχει ήδη σχηματισμένη και, συνεπώς προκατειλημμένη γνώμη επί της υποθέσεως την οποία πρόκειται να κρίνει. Ως εκ τούτου, η συνδρομή τέτοιων λόγων σε ατομικά διοικητικά όργανα ή σε μέλη της συνθέσεως συλλογικών διοικητικών οργάνων συνεπάγεται ακυρότητα της εκδιδόμενης από τα όργανα αυτά διοικητικής πράξης, λόγω του δημιουργουμένου τεκμηρίου επηρεασμού του ενεργήσαντος οργάνου, έστω και αν δεν αποδεικνύεται ότι η επί του θέματος εκδοθείσα διοικητική πράξη υπήρξε μεροληπτική (Σ.τ.Ε. 2251/2013, 2244/2011 7μ, 3228/2010, 4070/2009, 3461/2007, 3056, 664/2006 κ.ά). Στην περίπτωση αυτή η αναπλήρωση του μονομελούς ή μέλους συλλογικού οργάνου είναι υποχρεωτική είτε κατόπιν αποχής (αυτοεξαίρεσης) είτε κατόπιν εξαίρεσής του, η οποία εξετάζεται από την προϊσταμένη αρχή. Η αρχή αυτή κάμπτεται, λόγω αδυναμίας εφαρμογής της μόνον εάν δεν προβλέπεται από το νόμο αναπλήρωση του οργάνου που άσκησε την αρμοδιότητά του στη συγκεκριμένη περίπτωση (Σ.τ.Ε.1495/1985, 4399/1984, 1067/1979, 3163/1977, 1408-1409/1970, κ.ά). Στην περίπτωση αυτή υπερισχύει η συνταγματική αρχή της ύπαρξης και λειτουργίας της δημόσιας υπηρεσίας (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου έκδ. 2011, τομ.Ι, παρ. 128, Α.Ι.Τάχου, Ερμηνεία ΚΔΔ/σίας, έκδ.2009, σελ. 539 επ., Γνωμ. Ν.Σ.Κ. 207, 210/2011).

11. Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η οποία έχει εφαρμογή, εφόσον ο νόμος δεν ορίζει το αντίθετο, η Διοίκηση δεν έχει, κατ' αρχήν, υποχρέωση να ανακαλεί τις παράνομες πράξεις της, για τις οποίες έχει παρέλθει η κατά νόμο προθεσμία προσβολής ή που έχουν προσβληθεί ανεπιτυχώς, ακόμα και αν υποβληθεί σχετικό αίτημα περί ανακλήσεως (βλ. Σ.τ.Ε. 698/2015, 2923/2013, 2106/2012,, 2681/2011, 2176/2004 (Ολομ.),3101/1997). Εξάλλου, η ανάκληση από τη Διοίκηση των παράνομων διοικητικών πράξεων συνάδει προς την αρχή της νομιμότητας και του κράτους δικαίου, ενώ η αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης απαιτεί τη διατήρηση της ισχύος της ευμενούς για τον καλόπιστο διοικούμενο πράξης. Σύνθεση των

 12

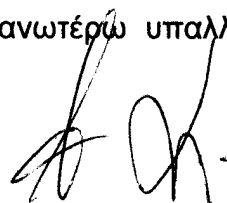
αρχών αυτών συνιστούν οι γενικές αρχές περί ανακλήσεως των διοικητικών πράξεων, σύμφωνα με τις οποίες, οι ευμενείς διοικητικές πράξεις ανακαλούνται, εάν είναι παράνομες, μέσα σε εύλογο χρόνο από την έκδοσή τους (βλ. ΣτΕ Ολομ 2403/1997, 227/2006, 3557/2007). Ως εύλογος δε χρόνος για την ανάκληση παράνομης διοικητικής πράξεως, είναι ο γενικώς οριζόμενος με το άρθρο μόνο του α.ν. 261/1968 (Α'12), δηλαδή δεν μπορεί να είναι μικρότερος της πενταετίας (βλ. ΣτΕ 435/2016, 3150/2014, 3492/2000 κ.ά.). Ωστόσο, η ανάκληση των ευμενών πράξεων δεν κωλύεται από την παρέλευση μακρού χρόνου, όταν επιβάλλεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος ή όταν η έκδοση της ανακαλούμενης πράξης οφείλεται σε δόλια ενέργεια του διοικούμενου ή η ανάκληση γίνεται για λόγους συμμόρφωσης προς δικαστική απόφαση (Σ.τ.Ε. 2453/1984).

Τέλος, αρμόδιο όργανο για την ανάκληση των πράξεων αυτών είναι είτε το όργανο που την εξέδωσε είτε το όργανο, το οποίο, κατά τον χρόνο της ανακλήσεως, είναι αρμόδιο για την έκδοσή της [Σ.τ.Ε. 4797/2012, 1582/2010 (Ολομ.), 123/2008, 1428/2000, 3869/1989].

12. Κατ' αρχήν, σύμφωνα με το ερώτημα, θεωρείται δεδομένο ότι οι προαναφερθείσες αποφάσεις της Γενικής Γραμματέως της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας περί τοποθέτησης προϊσταμένων στις οργανικές μονάδες της εν λόγω Διοίκησης, δεν είναι σύνομες. Επ' αυτού, παρότι δεν τίθεται σχετικό ερώτημα από την ερωτώσα υπηρεσία, αν και συνάπτεται με τους λοιπούς προβληματισμούς της ώστε η απάντησή του να αποτελέσει απαραίτητη προϋπόθεση δια την επ' αυτών γνώμη του Τμήματος (υπό την έννοια ότι αν είναι νομικά ορθές οι αποφάσεις αυτές παρέλκει η εξέταση των τιθεμένων ερωτημάτων), σημειώνονται τα ακόλουθα: Με τις διατάξεις του άρθρου 51 του ν. 3905/2010 ρυθμίζεται το μεταβατικό στάδιο λειτουργίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αμέσως μετά την εφαρμογή του ν. 3852/2010 και μέχρι τη σύσταση και λειτουργία των νέων Ειδικών Συμβουλίων Επιλογής Προϊσταμένων και Συμβουλίων Επιλογής Προϊσταμένων του ν. 3839/2010 (ολοκληρωμένο σύστημα επιλογής προϊσταμένων οργανικών μονάδων με αντικειμενικά κριτήρια). Έτσι, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές (άρθρο 51 του ν. 3905/2010), η θητεία των προϊσταμένων των οργανικών μονάδων των περιφερειών που ιδρύθηκαν με το ν. 2503/1997 λήγει την 31η.12.2010 και με απόφαση του Γενικού

Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ορίζονται προϊστάμενοι οργανικών μονάδων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για το καθοριζόμενο διάστημα, όπως αυτό τελικώς ισχύει μετά τις νόμιμες παρατάσεις (άρθρο 18 παρ. 8 ν. 4071/2012 και 5 παρ. 2 ν. 4275/2014), υπάλληλοι που ασκούσαν σχετικά καθήκοντα την 31η.12.2010, με κριτήριο τον χρόνο άσκησης των καθηκόντων αυτών και εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις των οικείων Οργανισμών Εσωτερικής Υπηρεσίας, χωρίς δηλαδή ουσιαστική αξιολόγηση των υποψηφίων υπαλλήλων (βλ. Σ.τ.Ε. 2993/2013 επταμ.). Η εφαρμογή της ρύθμισης αυτής για τις κατηγορίες υπαλλήλων που εμπίπτουν στις προαναφερθείσες μεταβατικές διατάξεις γίνεται εφάπαξ (πρβλ 279/2014 πρακτικό συνεδριάσεως και γνωμοδοτήσεως του Σ.τ.Ε.-(σκέψη 6η) για τις μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 4275/2014). Ως εκ τούτου, σε περίπτωση κένωσης θέσης ευθύνης ή απουσίας ή κωλύματος προϊσταμένου οργανικής μονάδας που είχε ορισθεί, κατ' εφαρμογή του άρθρου 51 του ν. 3905/3010 και εφόσον δεν έχει συγκροτηθεί το αρμόδιο Υπηρεσιακό Συμβούλιο του ν. 3839/2010 για την επιλογή προϊσταμένων, ισχύουν και εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 87 του Κώδικα Υπαλλήλων περί αναπλήρωσης προϊσταμένων οργανικών μονάδων, ελλείψει ειδικής πρόβλεψης στις εξ ορισμού μεταβατικές διατάξεις του ν. 3905/2010. Από τις διατάξεις δε του άρθρου 87 του ν.3528/2007, όπως ισχύουν, συνάγεται ότι η αναπλήρωση προϊσταμένου οργανικής μονάδας οιοδήποτε επιπέδου διενεργείται, είτε αυτοδικαίως (παρ. 1 εδ.α'), είτε με απόφαση του οργάνου που είναι αρμόδιο για την τοποθέτηση προϊσταμένων (παρ. 1 εδ.β'), είτε με απόφαση του οργάνου που είναι αρμόδιο για τον διορισμό (παρ.3). Στην πρώτη περίπτωση δεν απαιτείται πράξη ορισμού του αναπληρωτή προϊσταμένου, ενώ στη δεύτερη και τρίτη περίπτωση απαιτείται απόφαση του αρμόδιου οργάνου.

13. Συνεπώς, οι ως άνω αποφάσεις της Γενικής Γραμματέως της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας για την τοποθέτηση υπαλλήλου σε θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας οποιουδήποτε επιπέδου, κατ' εφαρμογή του άρθρου 51 του ν. 3905/2010, μετά από κένωση θέσης προϊσταμένου που είχε οριστεί δυνάμει των διατάξεων αυτών, είναι εσφαλμένες. Περαιτέρω, και η κατάταξη στο βαθμό Α', κατ' άρθρο 10 παρ.5 και 28 παρ. 7 του ν. 4024/2011, όσων από τους ανωτέρω υπαλλήλους

ορίστηκαν προϊστάμενοι γενικής διεύθυνσης και ανήκαν σε βαθμό κατώτερο του βαθμού Α' είναι εσφαλμένη. Τούτο διότι, πέραν του ότι στον καταληκτικό βαθμό Α', σύμφωνα με την γραμματική εκφορά των ανωτέρω διατάξεων του ν. 4024/2011, κατατάσσονται μόνον οι υπηρετούντες κατόπιν επιλογής από το αρμόδιο όργανο ως προϊστάμενοι γενικής διεύθυνσης (αιτιολογική έκθεση ν. 4024/2011), η κατάταξη των υπαλλήλων αυτών εδράζεται στην ανωτέρω εσφαλμένη απόφαση ορισμού και τοποθέτησής τους σε θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας επιπέδου γενικής διεύθυνσης.

14. Οι προαναφερόμενες πράξεις της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης, κατά πάγια αρχή του διοικητικού δικαίου, έως την ακύρωσή τους με δικαστική απόφαση ή την ανάκλησή τους, παράγουν όλα τα έννομα αποτελέσματά τους, και έναντι των διοικητικών αρχών (ΣτΕ 3192/2015, 264/2005, 2519/1982), ανεξάρτητα από το αν έχουν νομική πλημμέλεια, ήτοι έχουν το λεγόμενο τεκμήριο νομιμότητας. Το διοικητικό όργανο που έχει εκδώσει τις πράξεις αυτές μπορεί να επανεξετάσει την νομιμότητά τους μόνον όταν θέλει να τις ανακαλέσει, εφόσον, βεβαίως συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ανάκλησης (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλου, *Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου* έκδ. 2011, τομ.Ι, παρ. 100 επ.).

15. Στην προκειμένη περίπτωση, τα καθήκοντα της παραιτηθείσης ως άνω Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας νομίμως ασκεί, σύμφωνα με την ειδική διάταξη του άρθρου 1 παρ. 2 υποπ.ζ' του ν. 2503/1997, όπως ισχύει, και 28 παρ. 1 του ν. 4325/2015, *ex officio*, ο Η.Τ., ως αρχαιότερος Γενικός Διευθυντής, δεδομένου ότι ο Συντονιστής της Αποκεντρωμένης αυτής Διοίκησης δεν έχει έως σήμερα επιλεγεί και διοριστεί. Αρμόδιο όργανο, ως εκ τούτου, για την εξέταση ανάκλησης των προαναφερομένων αποφάσεων ορισμού και τοποθέτησης υπαλλήλων σε θέση προϊσταμένων οργανικών μονάδων, συμπεριλαμβανομένης και της απόφασης τοποθέτησης του Η.Τ. στη θέση του Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων, στο πλαίσιο της διακριτικής του ευχέρειας, είναι, κατ' αρχήν, ο Η.Τ., ως ιεραρχικός προϊστάμενος των υπαλλήλων της υπηρεσίας αυτής, (άρθρο 2 παρ. 1 και 5 του ν. 2503/1997, 16,65,87 παρ. 1 και 168 παρ. 6 του Υ.Κ.). Τίθεται, όμως, εν προκειμένω ζήτημα παραβίασης της αρχής της αμεροληψίας, δοθέντος ότι ο ανωτέρω έχει προσωπικό ενδιαφέρον από την έκβαση των συγκεκριμένων

υποθέσεων, εφόσον καλείται να προβεί στην ανάκληση τόσο των επίμαχων αποφάσεων τοποθέτησης υπαλλήλων σε θέση προϊσταμένου οργανικής μονάδας, όσο και της απόφασης τοποθέτησής του ως Προϊσταμένου στην ανωτέρω Γενική Διεύθυνση. Δηλαδή, ειδικότερα, καλείται να προβεί σε έκδοση πράξης δυσμενούς για τον ίδιο τον καλούμενο να αποφανθεί. Για το λόγο αυτό, κατ' αρχήν, το ανωτέρω όργανο οφείλει να απέχει (αυτοεξαιρεθεί) από κάθε διαδικασία για ανάκληση της απόφασης που τον αφορά και, κατ' επέκταση, των προαναφερομένων αποφάσεων ορισμού προϊσταμένου οργανικής μονάδας της εν λόγω Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι οποίες στηρίζονται στον ίδιο λόγο ανάκλησης. Στην περίπτωση, όμως, αυτή δεν προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις η δυνατότητα της αναπλήρωσής του, αφού, και αν ήθελε θεωρηθεί- κατά διασταλτική ερμηνεία της διάταξης του άρθρου 1 του ν.2503/1997, όπως ισχύει, ότι δεν υπάρχει αρχαιότερος Γενικός Διευθυντής και δύναται να ασκήσει καθήκοντα Γενικού Γραμματέα ο Γενικός Διευθυντής Εσωτερικής Λειτουργίας- τίθεται και για αυτόν το ίδιο ζήτημα περί παραβίασης της αρχής αμεροληψίας, αφού και αυτός έχει ορισθεί και τοποθετηθεί στη θέση αυτή με απόφαση της Γενικής Γραμματέως της ανωτέρω Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Δοθέντος δε ότι, σύμφωνα με όσα ανωτέρω έγιναν δεκτά (σκέψη υπ' αριθ. 8), δεν υφίσταται στην προκειμένη περίπτωση ιεραρχική σχέση του ανωτέρω Γενικού Γραμματέα μετά του αρμοδίου Υπουργού Εσωτερικών, δεν δικαιολογείται, κατά νόμο, η εκδήλωση οιασδήποτε εντολής του τελευταίου (Υπουργού) προς ανάκληση των επίμαχων πράξεων, ούτε συντρέχει, περίπτωση ιεραρχικής υποκατάστασης από τον ανωτέρω Υπουργό, καθόσον τούτο δεν προβλέπεται από διάταξη νόμου. Ούτε δύναται να εφαρμοστεί στη προκειμένη περίπτωση η αυτοδίκαιη (ex lege) αναπλήρωση του Υ.Κ. (άρθρο 87), καθόσον, το ζήτημα της αναπλήρωσης του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης όταν απουσιάζει ή κωλύεται και της άσκησης καθηκόντων αυτού, όταν ελλείπει, ρυθμίζεται από τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 2 υποπ. ζ' του ν. 2503/1997, όπως ισχύουν, στις οποίες, άλλωστε, δεν υπάρχει παραπομπή, κατ' άρθρο 2 παρ. 2 του Υ.Κ., για την αυτοδίκαιη αναπλήρωση.

16. Ενόψει των ανωτέρω, αλλά και του διδόμενου ιστορικού, αρμόδιο όργανο να ανακαλέσει, κατά τη διακριτική του ευχέρεια, τις επίμαχες πράξεις ορισμού και τοποθέτησης προϊσταμένων οργανικών μονάδων, συμπεριλαμβανομένης

και της απόφασης τοποθέτησης του ιδίου, είναι ο Η.Τ., ως ασκών καθήκοντα Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, αφού συνεκτιμηθούν οι αρχές της νομιμότητας, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, αλλά και της εύρυθμης λειτουργίας της Υπηρεσίας αυτής. Τούτο διότι, σύμφωνα με όσα έγιναν ανωτέρω δεκτά (σκέψη υπ' αριθ.10), στην προκειμένη περίπτωση, η αρχή της αμεροληψίας κάμπτεται, καθόσον υπερισχύει η συνταγματική αρχή της συνέχειας και κανονικής λειτουργίας της εν λόγω δημόσιας υπηρεσίας.

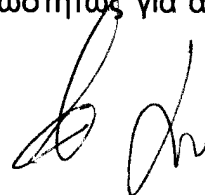
17. Επί του θέματος αυτού, οι Νομικοί Σύμβουλοι Σταύρος Σπυρόπουλος και Βασίλειος Καραγεώργος (ψηφοί 2), διατύπωσαν την εξής γνώμη:

Οι διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 2503/1997 ορίζουν την αναπλήρωση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αυτού και όταν η θέση είναι κενή από τον αρχαιότερο Γενικό Διευθυντή και σε περίπτωση μη ύπαρξης αρχαιότερου από το Γενικό Διευθυντή Εσωτερικής Λειτουργίας. Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 28 του ν. 4325/2015 συστάθηκε σε κάθε Αποκεντρωμένη Διοίκηση θέση προϊσταμένου που φέρει τον τίτλο «Συντονιστής Αποκεντρωμένης Διοίκησης» μέχρι το διορισμό του οποίου ο ασκών καθήκοντα Γενικού Γραμματέα εξακολουθεί να ασκεί τις αρμοδιότητές του. Περαιτέρω, στο άρθρο 28 Α παρ. 10 εδ. 3 του ν. 4325/2016, που προστέθηκε με το άρθρο 24 του ν. 4368/2016, ορίστηκε ότι μέχρι το διορισμό Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης ασκεί καθήκοντα Συντονιστή ο αρχαιότερος προϊστάμενος Γενικής Διεύθυνσης της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Σε περίπτωση μη ύπαρξης αρχαιότερου, καθήκοντα Συντονιστή ασκεί ο προϊστάμενος της Γενικής Διεύθυνσης που θα οριστεί με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του ασκούντος καθήκοντα Συντονιστή, οι ανωτέρω διατάξεις δεν ορίζουν αναπληρωτή του. Όμως, οι αρχές της συνέχειας των δημοσίων υπηρεσιών (ΣτΕ 957/1978, 247, 687/1987) και της αμεροληψίας (1117/2000, 4911/1984) δεν επιτρέπουν την αδυναμία λειτουργίας της Διοίκησης και το στίγμα της μεροληψίας, τόσο για το όργανο όσον και για τη Διοίκηση, στην περίπτωση του κωλύματος είτε το όργανο αυτοεξαιρείται είτε εκδίδει την πράξη. Στην περίπτωση αυτή πρέπει να εξαντληθεί κάθε νομική ερμηνευτική δυνατότητα για την αναπλήρωση του οργάνου, προκειμένου να

αποφευχθεί το ενδεχόμενο της έκδοσης εκτελεστής διοικητικής πράξης και μάλιστα δυσμενούς από διοικητικό όργανο, το οποίο εξαρτά άμεσο προσωπικό συμφέρον από το περιεχόμενο αυτής. Την ερμηνευτική αυτή δυνατότητα παρέχει η συμπληρωματική εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 87 του Υ.Κ, Εξ άλλου, στο άρθρο 28 παρ. 8 του ν. 4325/2015 ρητά ορίζεται ότι η αναπλήρωση του Συντονιστή, ο οποίος κωλύεται ή απουσιάζει, γίνεται, σύμφωνα με τη διάταξη των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 87 του ν. 3528/2007. Η διάταξη αυτή, ερμηνευομένη σύμφωνα με τις ανωτέρω αρχές, πρέπει να γίνει δεκτό ότι εφαρμόζεται και στην περίπτωση αναπλήρωσης λόγω κωλύματος και του ασκούντος χρέη Συντονιστή. Στη προκείμενη περίπτωση, ο λόγος ανάκλησης των αποφάσεων τοποθέτησης προϊσταμένων οργανικών μονάδων είναι κοινός τόσο για τον ασκούντα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα ή Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης όσον και τους προϊσταμένους των υπολοίπων οργανικών μονάδων. Συνεπώς, κωλυομένου του ασκούντος καθήκοντα Γενικού Γραμματέα, να ανακαλέσει τις πράξεις ανάκλησης τοποθέτησης των προϊσταμένων οργανικών μονάδων, συμπεριλαμβανομένου και του ιδίου (ΣΤΕ 3836/1999) και εφόσον δεν υπάρχει άλλος αναπληρωτής του Γενικού Γραμματέα, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 2503/1997, χωρίς το ίδιο κώλυμα, αρμόδιος για την έκδοση των πράξεων αυτών, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 87 παρ. 1 του Υ.Κ, είναι ο ανώτερος, και επί ισοβάθμων ο αρχαιότερος, κατά σειρά προϊστάμενος των υποκείμενων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης οργανικών μονάδων, στο πρόσωπο το οποίου δε συντρέχει το σχετικό κώλυμα.

Ως προς το τρίτο ερώτημα

18. Η ανάκληση των παράνομων πράξεων, κατά κανόνα, τις εξαφανίζει εξ' υπαρχής και ανατρέχει στον χρόνο της έκδοσής τους, αποκαθιστά δε τη νομική κατάσταση που υπήρχε πριν από την έκδοση των ανακαλούμενων πράξεων. Εξάλλου, σύμφωνα με πάγια νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου και του Συμβουλίου της Επικρατείας (βλ. σχετ. Ε.Σ. 154/2013, 1779/2012, 2457/2012 (Ολομ.σκέψη 5η), 905/2010, 2391/2008, 1114/2007, 2623/2006, 1453/2006, 144/1996, 2309/1994, κ.α, Σ.Τ.Ε. 2070/2010, 742/2010, 700/2010, 166/2009, 1619/2006 7μ) η αναζήτηση, μετά πάροδο ικανού χρόνου, χρηματικών ποσών που καταβλήθηκαν αχρεωστήτως για αποδοχές

ή συντάξεις, αντίκειται στις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης, στη περίπτωση που αυτοί που έλαβαν τα ποσά βρίσκονταν σε καλή πίστη όσον αφορά στην είσπραξή τους, η δε επιστροφή τους δημιουργεί σ' αυτούς απρόβλεπτες και ανυπέρβλητες οικονομικές δυσχέρειες, με άμεση δυσμενή επίδραση στα μέσα διαβίωσης των ιδίων και των οικογενειών τους. Σε περίπτωση σωρευτικής συνδρομής των ως άνω προϋποθέσεων (πάροδος ικανού χρόνου, καλή πίστη και αδυναμία επιστροφής), τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά των αποδοχών ή της σύνταξης δεν αναζητούνται ή αναζητούνται εν μέρει, εφόσον η οικονομική κατάσταση του λαβόντος επιτρέπει την επιστροφή μέρους αυτών.

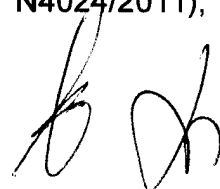
19. Στην προκειμένη περίπτωση, εάν ανακληθούν οι πράξεις 12466/13080/04-07-2014 και 14392/152845/05-08-2014 της Γενικής Γραμματέως Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, με τις οποίες οι Η.Τ και Α.Π., αντίστοιχα, τοποθετήθηκαν Προϊστάμενοι Γενικής Διεύθυνσης, λόγω των οποίων κατετάγησαν στο βαθμό Α' με την αντίστοιχη χορήγηση του βασικού μισθού του βαθμού αυτού, ως μη σύννομες, η ανάκληση αυτή ανατρέχει στο χρόνο έκδοσή τους, οπότε θεωρείται νομικώς ότι αυτές δεν εκδόθηκαν ποτέ. Ανακύπτει, συνεπώς, θέμα επιστροφής της διαφοράς των αποδοχών που έλαβαν λόγω της ως άνω κατάταξής τους, χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις προς τούτο. Σε περίπτωση άρνησης επιστροφής των ανωτέρω αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών (άρθρο 24 παρ. 3 του ν. 4354/2015), καταλογίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 96 του ν. 4270/2014, σε βάρος των ανωτέρω υπαλλήλων τα ποσά αυτά, με απόφαση του οικείου διατάκτη, που ειδικά για τους υπαλλήλους της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι ο Γενικός Γραμματέας Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Είναι άλλης τάξεως ζήτημα το γεγονός ότι ο υπάλληλος έχει τη δυνατότητα, στο πλαίσιο άσκησης έφεσης κατά της πράξεως καταλογισμού, κατ' άρθρο 80 του ν. 4129/2013, να προβάλει τη σωρευτική συνδρομή των προϋποθέσεων, που σύμφωνα με τη νομολογία του Ε.Σ. οδηγεί στην άρση του καταλογισμού, κατ' εφαρμογή της αρχής της χρηστής διοίκησης. Τέλος, η ανωτέρω αξίωση του Δημοσίου παραγράφεται μετά εικοσαετία από τη λήξη του έτους μέσα στο οποίο έγινε η βεβαίωση προς είσπραξη αυτής ως δημόσιο έσοδο (άρθρο 136 ν. 4270/2014).

20. Επί του θέματος αυτού, μειοψήφησαν οι Νομικοί Σύμβουλοι **Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή και Ελένη Σβολοπούλου** (ψηφοί 3), οι οποίοι διατύπωσαν την εξής γνώμη:

Σε ορισμένες περιπτώσεις που αναφέρονται σε ακύρωση ή ανάκληση παράνομου διορισμού, προαγωγής ή απόλυσης αναγνωρίζεται εξαίρεση από την αρχή της αναδρομικότητας της ακυρωτικής επιταγής ή της ανάκλησης βάσει των αρχών της χρηστής διοίκησης και της ευρυθμίας των δημόσιων υπηρεσιών. Έτσι, το αναδρομικό αποτέλεσμα της ακύρωσης ή της ανάκλησης κάμπτεται επί χρηματικών παροχών που κατέβαλε η διοίκηση στον υπάλληλο κατά το χρόνο που ίσχυε η πράξη του διορισμού ή της προαγωγής του. Και τούτο διότι κατισχύει το πραγματικό γεγονός της προσφερθείσας κατά το χρόνο αυτό υπηρεσίας εκ μέρους του υπαλλήλου και συνεπώς, εφόσον η ως άνω προσφορά έγινε προσηκόντως, δεν υφίσταται αξίωση του Δημοσίου κατά του υπαλλήλου προς επιστροφή των καταβληθεισών ήδη αποδοχών κατά την περίοδο που ίσχυε ο μετέπειτα ακυρωθείς ή ανακληθείς διορισμός ή προαγωγή (ad hoc Γνωμ. ΝΣΚ 350/2014, 454/2009, 442/1998 περί μη αναζητήσεως των αποδοχών Γενικών Δ/ντών επί ακύρωσης της πράξης τοποθέτησης αυτών, ΑΠ 7/1979 Αρμ. 1979.11, ολ.ΑΠ 345/1965, Δ.Κοντόγιωργα- Θεοχαροπούλου Αι συνέπειαι της ακυρώσεως Διοικητικής Πράξης έναντι της Διοικήσεως 1988 σελ.292-293).

Εξάλλου, η αξίωση είσπραξης του μισθού αρχίζει από την ημέρα ανάληψης υπηρεσίας ή εγκατάστασης στη νέα θέση, επί δημοσιοϋπαλληλικής δε σχέσης, ο υπάλληλος δεν δικαιούται να λάβει τις αποδοχές του μόνον όταν από υπαιτιότητά του δεν παρέχει υπηρεσίες (Α.Π. 1369/1980 ΝοΒ 1981.678, Α.Π.917/1986 ΝοΒ 1987.1215)

Ενόψει των προεκτεθέντων και υπό το διδόμενο πραγματικό, επί του τρίτου ερωτήματος προσήκει η απάντηση ότι επί τυχόν ανάκλησης των αποφάσεων τοποθέτησης των Η.Τ. και Α.Π. ως Προϊσταμένων Γενικής Δ/σης στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδος δεν αναζητούνται από τους Η.Τ. και Α.Π. οι αποδοχές που τους καταβλήθηκαν κατά το χρονικό διάστημα που υπηρέτησαν στις θέσεις αυτές και αντιστοιχούσαν στο βαθμό Α', στον οποίο αυτοί κατετάγησαν αυτοδικαίως λόγω της τοποθέτησής τους, με διοικητική απόφαση, ως Προϊσταμένων Γενικής Δ/σης (άρθρα 10 παρ.5 και 28 παρ.7 Ν4024/2011), διότι η

αναζήτηση αυτή αντίκειται στις αρχές της χρηστής και εύρυθμης διοίκησης και του κράτους δικαίου και αποκλείεται από τις διατάξεις του Α.Κ. περί αδικαιολογήτου πλουτισμού, εφόσον οι ως άνω διετέλεσαν Προϊστάμενοι Γενικής Δ/σης με αποφάσεις της Διοίκησης, προσέφεραν τις υπηρεσίες τους καλοπίστως και προσηκόντως στις άνω θέσεις κατά τη διάρκεια του τεκμηρίου νομιμότητας των αποφάσεων τοποθέτησής τους και εισέπραξαν νομίμως τις καταβληθείσες σ' αυτούς αποδοχές (αφού αυτές αντιστοιχούσαν στο βαθμό Α', στον οποίο αυτοδικαίως κατετάγησαν λόγω της τοποθέτησής τους σε θέση Προϊσταμένου Γενικής Δ/σης), τα γεγονότα δε αυτά εμποδίζουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων της μη νόμιμης και αχρεώστητης καταβολής προκειμένου να τύχει εφαρμογής η διάταξη του άρθρου 96 παρ.1 του ν.4270/2014.

Ως προς το τέταρτο ερώτημα

21. Περαιτέρω, στην περίπτωση που ανακληθούν οι επίμαχες πράξεις ορισμού και τοποθέτησης προϊσταμένων στις οργανικές μονάδες της εν λόγω Αποκεντρωμένης Διοίκησης, οι πράξεις αυτές, όπως προαναφέρθηκε, εξαφανίζονται εξ' υπαρχής και ανατρέχουν στο χρόνο της έκδοσής τους και αποκαθίσταται έτσι η νομική κατάσταση που υπήρχε πριν από την έκδοση αυτών (κενό σε θέσεις προϊσταμένων). Οι πράξεις ορισμού των αναπληρωτών προϊσταμένων της Διοίκησης που τυχόν θα εκδοθούν, μετά την ανάκληση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 του Υ.Κ., δεν μπορεί να έχουν αναδρομικό χαρακτήρα. Τούτο, διότι, σύμφωνα με γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, οι διοικητικές πράξεις, γενικώς, δεν μπορεί να ανατρέξουν σε χρόνο προγενέστερο της έκδοσής τους, εκτός αν α) τούτο προβλέπεται από ειδική διάταξη, β) η σχετική πράξη εκδίδεται σε συμμόρφωση προς ακυρωτική απόφαση του ΣτΕ ή διοικητικού δικαστηρίου (Σ.τ.Ε.103, 1918/1978, 920/1976,1542/1975) και γ) αφορά ανάκληση παράνομης πράξης (βλ. Επ. Σπηλιωτόπουλου «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», έκδ. 2011, τομ.Ι, παρ. 170). Συνεπώς, εφόσον στην προκειμένη περίπτωση δεν συντρέχει καμία από τις ανωτέρω περιπτώσεις, ο διαδραμών χρόνος υπηρεσίας στις αντίστοιχες θέσεις ευθύνης δεν μπορεί να προσμετρηθεί στους υπαλλήλους, οι οποίοι δεν τοποθετήθηκαν σε θέσεις προϊσταμένων, παρότι πληρούσαν τις νόμιμες προς τούτο προϋποθέσεις. Εξάλλου, όπως έχει κριθεί (Σ.τ.Ε. 2973/2014), η άσκηση καθηκόντων αναπληρωτή προϊσταμένου οργανικής μονάδας χωρίς έκδοση

σχετικής πράξης από αρμόδιο όργανο, λαμβάνεται υπόψη για την υπηρεσιακή εξέλιξη του υπαλλήλου, υπό την προϋπόθεση ότι η άσκηση αυτή είναι πραγματική και όχι πλασματική.

Ως προς το πέμπτο ερώτημα.

22. Στη περίπτωση που οι προαναφερόμενες πράξεις ορισμού και τοποθέτησης προϊσταμένων οργανικών μονάδων επιπέδου Τμήματος ή Διεύθυνσης ανακληθούν, οι υπάλληλοι των οποίων ανακλήθηκαν οι πράξεις τοποθέτησης στις θέσεις αυτές δεν έχουν το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασία επιλογής προϊσταμένων υπερκείμενης οργανικής μονάδας από αυτήν που υπηρετούν, εάν από το νόμο στις περιπτώσεις αυτές τίθεται ως τυπικό προσόν συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής η αντίστοιχη άσκηση καθηκόντων, εκτός αν έχουν και άλλο αντίστοιχο χρόνο άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου αυτού του επιπέδου (Τμήματος ή Διεύθυνσης). Τούτο, διότι, ο χρόνος άσκησης των καθηκόντων αυτών, μετά την ανάκληση των σχετικών πράξεων που ανατρέχει στο χρόνο έκδοσή τους, δεν υφίσταται.

Ως προς το έκτο ερώτημα

23. Ωσαύτως, εάν οι επίμαχες πράξεις ορισμού και τοποθέτησης προϊσταμένων στις οργανικές μονάδες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, επιπέδου Γενικής Διεύθυνσης, ανακληθούν, οι υπάλληλοι των οποίων ανακλήθηκαν οι πράξεις τοποθέτησης σε θέση Γενικού Διευθυντού δεν έχουν το δικαίωμα συμμετοχής σε διαδικασία επιλογής προϊσταμένων οργανικής μονάδας ιδίου επιπέδου με αυτήν που υπηρετούν ή στη διαδικασία επιλογής Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης, εάν από τον νόμο στις περιπτώσεις αυτές τίθεται ως τυπικό προσόν συμμετοχής στην διαδικασία επιλογής η αντίστοιχη άσκηση καθηκόντων, όπως στη διάταξη 28 παρ. 2 περ. α' του ν. 4325/2015 για την επιλογή Συντονιστή με την επιφύλαξη της περ. γ' αυτού, εκτός αν έχουν και άλλο αντίστοιχο χρόνο άσκησης καθηκόντων προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης. Τούτο, διότι, ο χρόνος άσκησης των καθηκόντων αυτών, μετά την ανάκληση των σχετικών πράξεων που ανατρέχει στο χρόνο έκδοσή τους, δεν υφίσταται.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ

24. Κατ' ακολουθία των προεκτεθέντων, επί του τεθέντος ερωτήματος το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε') γνωμοδοτεί, **κατά πλειοψηφία,**

ότι: **α)** επί των πρώτου και δεύτερου ερωτημάτων: αρμόδιο όργανο για την ανάκληση των αποφάσεων τοποθέτησης προϊσταμένων οργανικών μονάδων στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, καθώς και την ανάκληση της απόφασης τοποθέτησης του Η.Τ. στη θέση του Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Αγροτικών Υποθέσεων, είναι ο Η.Τ., ως ασκών καθήκοντα Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας-Στερεάς Ελλάδας, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 υποπαράγραφος ζ του ν. 2503/1997 (Α'107), όπως η υποπαράγραφος αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 56 του ν. 4257/2014 (Α'93) και 28 παρ. 1 του ν. 4325/2015 (Α'47), εφόσον δεν έχει ορισθεί Συντονιστής της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και **β)** επί του τρίτου ερωτήματος: υπό την εκδοχή ότι θα ανακληθούν οι ανωτέρω επίμαχες πράξεις, τα καταβληθέντα ποσά στους Η.Τ. και Α.Π., λόγω της εσφαλμένης κατάταξής τους στο Α' βαθμό και της αντίστοιχης χορήγησης του βασικού μισθού του βαθμού αυτού, καταλογίζονται, σε βάρος τους, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα.

γ) Στα ερωτήματα δε τέταρτο, πέμπτο και έκτο αρμόζει κατά την **ομόφωνη** γνώμη των μελών του Τμήματος, αρνητική απάντηση.

25. Όμως, ανεξαρτήτως της κατά τα ανωτέρω διαμορφωθείσης πλειοψηφίας, λόγω της σπουδαιότητας και του γενικότερου ενδιαφέροντος των νομικών ζητημάτων που ανέκυψαν κατά τη συζήτηση επί των πρώτου, δεύτερου και τρίτου ερωτημάτων και λόγω των αντίθετων γνωμοδοτήσεων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (350/2014, 454/2009 και 442/1998) επί του τρίτου ερωτήματος, το Τμήμα αποφάσισε **ομοφώνως** την παραπομπή των ανωτέρω ερωτημάτων στην Ολομέλεια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

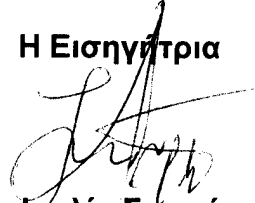
Αθήνα, 30-01-2017

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβυσανέα
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Η Εισηγήτρια

Ιουλία Σφυρή
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.